19. 6. 2013

ID: 91742

Náhrada škody

O naturální restituci musí poškozený požádat škůdce sám a zároveň se tento způsob náhrady škody musí jevit možným a účelným. Dojde-li k újmě na zdraví, vzniká poškozenému zvláštní taxativně vymezený komplex práv na její náhradu, respektive zmírnění, jejichž úprava je obsažena v ustanoveních § 444 až § 449a obč. zák. Ustanovení § 449 obč. zák. zakládá nárok na náhradu nákladů léčení, jejichž účelem je obnovení zdraví nebo alespoň zlepšení zdravotního stavu po poškození zdraví; musí jít o náklady účelné a prokazatelně vynaložené.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 3129/2011, ze dne 11.4.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně: J. S., zastoupená JUDr. M.V., advokátem se sídlem v B., proti žalované: R.Business Centre s.r.o., se sídlem v B., zastoupená JUDr. R.R., advokátem se sídlem v B., o náhradu škody, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 34 C 269/2003, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. března 2011, č. j. 44 Co 400/2008-203, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. března 2011, č. j. 44 Co 400/2008-203, se ve výrocích, jimiž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že ohledně 5.477,26 EUR byla žaloba zamítnuta, a bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací krajskému soudu k dalšímu řízení. Dovolání proti výroku, jímž odvolací soud potvrdil výrok rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby na zrušení smlouvy o provedení lékařského zákroku, se odmítá.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala, aby soud zrušil smlouvu o provedení lékařského zákroku u žalované, na jejímž základě jí žalovaná dne 13. 11. 2002 zvětšila prsa vložením implantátů a odstranila deformaci hrudníku, a aby žalované uložil povinnost zaplatit žalobkyni 73.600,- Kč (cena předmětného zákroku) a 5.477,26 EUR (náklady na vyjmutí prsních implantátů a silikonové destičky ve zdravotnickém zařízení v Rakousku).

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 3. 7. 2008, č. j. 34 C 269/2003-132, zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala zrušení smlouvy o provedení lékařského zákroku, „jehož předmětem bylo zvětšení prsou a vyrovnání deformace hrudníku, uzavřené mezi žalobkyní a žalovanou v listopadu 2002, a na jejímž základě byl žalobkyni žalovanou dne 13. 11. 2002 proveden operační zákrok“, zamítl dále žalobu ohledně 73.600,- Kč, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 5.477,26 EUR a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že dne 13. 11. 2002 podstoupila žalobkyně u žalované plastickou operaci, při níž jí byl pomocí silikonové destičky vyrovnán hrudník a vložením prsních implantátů vyrovnána a zvětšena prsa. Žalobkyně, která uhradila 65.000,- Kč za lékařský zákrok a 8.600,- Kč za silikonovou destičku, byla před operací ústně seznámena s podstatou prováděné operace a poučena o možných rizicích. Reakcí těla žalobkyně došlo po operaci k posunutí silikonové destičky, k podráždění okolní tkáně se sekrecí do prostoru kolem implantátů, což bylo provázeno bolestmi. Žalovaná proto nabídla žalobkyni odstranění implantátů i destičky, ta si však nechala tyto úkony provést dne 29. 11. 2002 u lékaře ve Vídni, za což zaplatila včetně léků a pooperačních vyšetření celkem 5.477,26 EUR. Podle znaleckého posudku byly při operaci u žalované použity standardní silikonové implantáty i destička, rovněž samotný zákrok je obvyklým a možným lékařským postupem k vyrovnání deformace hrudníku a asymetrie prsou. Soud prvního stupně posoudil smlouvu o provedení lékařského zákroku jako

smlouvu nepojmenovanou podle § 51 obč. zák., pro niž se užijí obecná ustanovení § 499 až § 510 obč. zák. o odpovědnosti za vady, a ohledně nároku, jímž se žalobkyně domáhala zrušení předmětné smlouvy, uzavřel, že soud nemůže svým autoritativním rozhodnutím rušit právní úkony uzavřené mezi subjekty občanského práva. Neshledal právní důvod ani pro vrácení ceny za provedený zákrok, jelikož předmětná smlouva nebyla zrušena. Důvodným naopak shledal nárok na náhradu škody způsobené okolnostmi majícími původ v použité věci (implantátu) podle § 421a obč. zák. a zavázal žalovanou k náhradě nákladů ve výši 5.477,26 EUR spočívajících ve výdajích na operaci, léky a vyšetření v souvislosti s vyjmutím implantátů z těla žalobkyně dne 29. 11. 2002 ve zdravotnickém zařízení v Rakousku; uvedl, že z ničeho nevyplývá, že by byla žalobkyně povinna podrobit se znovu operaci u žalované.

K odvolání obou účastníků Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 16. 3. 2011, č. j. 44 Co 400/2008-203, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o zrušení smlouvy o provedení lékařského zákroku, změnil jej tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 73.600,- Kč a ohledně 5.477,26 EUR žalobu zamítl, změnil jej též částečně ve výrocích o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu a rozhodl o náhradě nákladů před soudy obou stupňů ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně o inominátním charakteru smlouvy o provedení chirurgického zákroku, kterou lze přirovnat ke smlouvě o opravě a úpravě věci (§ 652 obč. zák.); závazek žalované ze smlouvy je dokončen vytažením operačních a fixačních stehů; další vývoj zákroku se pak odvíjí od schopnosti organismu cizí komponenty přijmout a vyhojit operační zásahy. Po doplnění dokazování odvolací soud zjistil, že žalobkyně dopisem ze dne 20. 1. 2003 řádně vytkla neodstranitelné vady plnění, a jelikož uplatněním požadavku na vrácení 73.600,- Kč projevila též vůli ke zrušení smlouvy, byly splněny všechny podmínky pro odstoupení od smlouvy a vrácení zaplacené ceny zákroku (73.600,- Kč). Ke zrušení smlouvy však nemůže dojít soudním rozhodnutím, nýbrž pouze projevem vůle subjektů smlouvy či na základě jiné právní skutečnosti. Odvolací soud dospěl ohledně nároku na zaplacení 5.477,26 EUR, představující výdaje za vyjmutí prsních implantátů a silikonové destičky ve zdravotnickém zařízení v Rakousku, k závěru, že bolesti hrudníku měly být po dohodě účastníků řešeny odstraněním implantátů na pracovišti žalované a takovou dohodu je nutno považovat za dohodu účastníků o způsobu náhrady škody uvedením do předešlého stavu podle § 442 odst. 2 obč. zák. Jelikož se žalobkyně k operaci nedostavila a podstoupila ji u jiného lékaře, tuto dohodu porušila, a proto na náhradu těchto výdajů nemá nárok.

Proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn ohledně částky 5.477,26 EUR a potvrzen ve výroku o zamítnutí žaloby na zrušení smlouvy, podala žalobkyně dovolání a za otázku zásadního právního významu považuje, zda z § 507 odst. 1 obč. zák. vyplývá „právo na odstoupení od smlouvy, právo dovolat se u soudu nebo jiného orgánu tzv. nepřímé relativní neplatnosti, autoritativního zrušení smlouvy nebo jiné právo nabyvatele“. Rozsudek odvolacího soudu je podle dovolatelky nepřezkoumatelný, neboť neobsahuje dostatečné odůvodnění závěru, že pojem „domáhat se zrušení smlouvy“ je identický s obsahem práva na odstoupení od smlouvy. Namítá, že odvolací soud vyšel z existence dohody účastníků o způsobu náhrady škody, která ale nebyla žalovanou ani žalobkyní nikdy tvrzena (taková dohoda by byla v rozporu s právem žalobkyně na svobodnou volbu lékaře, neboť pacient, jemuž byla ve zdravotnickém zařízení způsobena škoda na zdraví, nemá povinnost podrobit se ve stejném zařízení nápravné péče, navíc odvolací soud žalobkyni nepoučil podle § 118a odst. 2 o.s.ř. o svých úvahách k existenci uvedené dohody účastníků o způsobu náhrady škody); skutkový závěr odvolacího soudu je v příkrém rozporu s obsahem spisu a v rozporu se zákazem tzv. překvapivých rozhodnutí. Dovolatelka nesouhlasí ani se závěrem odvolacího soudu, že by škodu na zdraví bylo možné napravit uvedením v předešlý stav, jestliže kromě vynětí vadně vloženého implantátu je třeba léčit záněty, podávat léky atd. Kromě toho jsou ustanovení §§ 444 až 449a obč. zák o újmě na zdraví speciální ve vztahu k § 442 odst. 2 obč. zák. Navrhla, aby rozsudek odvolacího soudu byl v napadených výrocích zrušen.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání odkázala na svá předchozí vyjádření a navrhla, aby bylo dovolání odmítnuto.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) vzhledem k datu vydání napadeného rozhodnutí postupoval podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012 – srov. čl. II bod 7. zákona č. 404/2012 Sb. – dále též jen „o.s.ř.“). Po zjištění, že dovolání bylo proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podáno v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o.s.ř., dospěl k závěru, že dovolání zčásti směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný; zčásti je pak dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a v tomto rozsahu též důvodné.

Přípustnost dovolání proti rozsudku, kterým odvolací soud potvrdil výrok, jímž soud prvního stupně zamítl návrh na zrušení smlouvy o provedení lékařského zákroku, může být dána pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. za předpokladu zásadního právního významu napadeného rozhodnutí. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o.s.ř.).

Otázka, zda z § 507 odst. 1 obč. zák. vyplývá „právo dovolat se u soudu nebo jiného orgánu tzv. nepřímé relativní neplatnosti, autoritativního zrušení smlouvy nebo jiné právo nabyvatele“ (jak zásadní význam rozhodnutí vymezuje dovolatelka), nečiní rozsudek odvolacího soudu zásadně právně významným. Jednak toto ustanovení upravuje nároky nabyvatele věci z důvodu její odstranitelné či neodstranitelné vady, takže se na posouzení dané věci nepoužije, jednak vzhledem k tomu, že žalobkyni již bylo pravomocně přiznáno právo na vrácení ceny zákroku, nemá zrušení smlouvy pro vztahy účastníků žádný význam. Kromě toho odstoupení od smlouvy se v občanskoprávních vztazích provádí jednostranným právním úkonem jednoho z účastníků, jímž dochází k zániku závazkového právního vztahu, zatímco zrušení smlouvy autoritativním rozhodnutím soudu, jak se ho domáhá dovolatelka, oporu v hmotném právu nemá.

Protože rozsudek odvolacího soudu v tomto rozsahu nemá po právní stránce zásadní význam, dovolání proti němu není přípustné, a Nejvyšší soud tedy dovolání zčásti odmítl podle § 243b odst. 5 věty první o.s.ř. za užití § 218 písm. c) o.s.ř.

Dovolání je však důvodné, pokud směřuje proti výroku, jímž odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně ohledně částky 5.477,26 EUR. V tomto směru je dovolací soud vázán vymezením dovolacích důvodů, jimiž dovolatelka zpochybňuje závěry odvolacího soudu o tom, že pro porušení uzavřené dohody o náhradě škody uvedením v předešlý stav nemá nárok na náhradu nákladů vynaložených na odstranění nepříznivých zdravotních důsledků lékařského zákroku, který absolvovala u žalované.

Podle § 442 odst. 2 obč. zák. škoda se hradí v penězích; požádá-li však o to poškozený a je-li to možné a účelné, hradí se škoda uvedením do předešlého stavu.

Podle § 449 odst. 1 obč. zák. při škodě na zdraví se hradí též účelné náklady spojené s léčením.

Ustanovení § 442 odst. 2 obč. zák. upravuje způsob náhrady škody. Na rozdíl od právní úpravy před 1. 1. 1992 upřednostňuje občanský zákoník relutární náhradu škody (v penězích) před tzv. restitutio in integrum (náhrada škody uvedením do předešlého stavu). Znamená to, že o naturální restituci musí poškozený požádat škůdce sám a zároveň se tento způsob náhrady škody musí jevit možným a účelným. Dojde-li k újmě na zdraví, vzniká poškozenému zvláštní taxativně vymezený komplex práv

na její náhradu, respektive zmírnění, jejichž úprava je obsažena v ustanoveních § 444 až § 449a obč. zák. Ustanovení § 449 obč. zák. zakládá nárok na náhradu nákladů léčení, jejichž účelem je obnovení zdraví nebo alespoň zlepšení zdravotního stavu po poškození zdraví; musí jít o náklady účelné a prokazatelně vynaložené (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1875/2003, publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí NS pod C 2991).

V posuzované věci dovolatelka zaplatila 5.477,26 EUR za náklady operace, při níž jí byly ve zdravotnickém zařízení v Rakousku vyjmuty prsní implantáty včetně silikonové destičky, za léky a za následné kontroly. Jde tedy o náklady vynaložené k obnovení jejího zdraví, poškozeného v důsledku zdravotnického zákroku žalované, které tak spadají do kategorie nákladů spojených s léčením podle § 449 odst. 1 obč. zák. Rozsudek odvolacího soudu v této souvislosti vychází ze zjištění, že bolesti na hrudníku žalobkyně měly být po dohodě s lékaři žalované řešeny odstraněním implantátů na pracovišti žalované dne 28. 11. 2002, čímž účastnice uzavřely dohodu o způsobu náhrady škody uvedením do předešlého stavu podle § 442 odst. 2 obč. zák., a že tím, že si žalobkyně nechala implantáty a destičku vyjmout při operaci v Rakousku, uvedenou dohodu porušila.

Jestliže výdaje na operaci v Rakousku představují náklady léčení podle § 449 odst. 1 obč. zák., je možno důvodnost jejich vynaložení poměřovat jejich účelností, aniž by přicházelo do úvahy uvedení do předešlého stavu ve smyslu § 442 odst. 2 obč. zák. Nelze přitom přehlédnout ani ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění účinném v době provedení plastické operace, které pacientovi umožňuje volbu lékaře.

Kromě toho dovolatelka důvodně namítá, že uzavření dohody o shora uvedeném obsahu nebylo v řízení žádným z účastníků tvrzeno. Z obsahu spisu (konkrétně z přípisu zástupce dovolatelky adresovaného žalované na č. l. 25 a z výslechu dovolatelky před soudem prvního stupně na č. l. 78) pouze vyplývá, že po opakovaných osobních i telefonických stížnostech na přetrvávající bolesti v hrudníku ji lékařka žalované pozvala, ať přijde následující den, a to brzy ráno, neboť mají sanitární den. Z dosavadních výsledků dokazování, které potvrzují pouze takto ústně učiněnou nabídku blíže nespecifikovaného způsobu řešení problémů, však nelze dovozovat závazek, jehož obsahem by bylo uzavření takové dohody o způsobu náhrady škody, která by žalobkyni po zrušení smlouvy omezovala v možnosti reparovat následky operace jinak než podstoupením nového zákroku u žalované.

Jsou tedy opodstatněné dovolací námitky, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, a že je založeno na nesprávném právním posouzení věci v otázce náhrady nákladů vynaložených na vyjmutí implantátů a následnou léčbu v Rakousku, neboť nejde o náhradu škody uvedením do předešlého stavu ve smyslu § 442 odst. 2 obč. zák. Nejvyšší soud proto rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. v měnícím výroku o věci samé a na něm závislých výrocích o náhradě nákladů řízení zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o.s.ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný. V novém rozhodnutí o věci samé soud posoudí žalobu na zaplacení 5.477,26 EUR z hlediska podmínky účelnosti vynaložených nákladů na odstranění vad operace v zahraničním zařízení a rozhodne znovu o náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení (§ 243d odst. 1 o.s.ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti